

Prva vrst držitelj in velja s...
Kmalo bo leto, odkar smo imeli
državnozbornske volitve in v tem času
smo brdiko izkusili, da se korupcija
veča od dne do dne in da je parla-
ment brez vsake moči pred strahovla-
do pateniranih vladinovcev, Srbska
zgodovina ve povedati strašne zgodbe
nasilja in brezvestnega izkoriščanja
iz dobe Obrenovičev, kralja Milana
in njegovega sina Aleksandra, danes
pa vidimo sami, da to niso bajke. Pe-
ščica ljudi s Pašičem in Pribičevićem
na čelu uveljavlja danes isti način
vladanja, kot ga je z največjo krut-
ostjo in brezobzirnostjo izvajal Alek-
sander Obrenovič.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Učije „Katal. katoliškega društva“
dobivajo let brez posebnih
ročnina. — Uredništvo: Koroška
cesta št. 3. Rokopisi se ne vrnejo.
Upravičeno sprejema naročila,
inercata in reklamacije. Član-
inercatom po dogovoru. Za vsak
krajni oglaš primeren papir.
Nezaprta reklamacije so podložne
prosta.
— Telefon št. 229. —

39. številka.

Maribor, dne 29. septembra 1921.

55. letnik.

Ven z volitvami!

Kmalo bo leto, odkar smo imeli
državnozbornske volitve in v tem času
smo brdiko izkusili, da se korupcija
veča od dne do dne in da je parla-
ment brez vsake moči pred strahovla-
do pateniranih vladinovcev, Srbska
zgodovina ve povedati strašne zgodbe
nasilja in brezvestnega izkoriščanja
iz dobe Obrenovičev, kralja Milana
in njegovega sina Aleksandra, danes
pa vidimo sami, da to niso bajke. Pe-
ščica ljudi s Pašičem in Pribičevićem
na čelu uveljavlja danes isti način
vladanja, kot ga je z največjo krut-
ostjo in brezobzirnostjo izvajal Alek-
sander Obrenovič.

Tem samodržcem ali absolutistom
ne gre za program, za socialni in
gospodarski napredek narodov, tem-
več za moč in oblast v državi. Kdor
je z njimi, dobi vse, kdor je pa proti,
kdor ne pripozna nadvlade peščice
ljudi nad ogromno večino, in ne trpi,
da bi vladne osebe na tako brezvesten
način kupičile bogastvo ter skrbele
samo za prospeh svoje stranke, ta po-
stane „protidržaven“ in se tudi na vse
mogoče načine preganja in stiska.

Stari Pašič je zagrizen Veliko-
srbijsanec, misli samo na Veliko Srbi-
jo, Hrvati in Slovenci so mu pa neka-
kdo tuji, nevarni in sumljivi ljudje, s
katerimi ni mogoče sodelovati. Naj-
prej Srbi, potem šele Hrvati in Slo-
venci kot državljani tretje, nižje vr-
ste. Velebsrska politika večine radika-
lov gre tako daleč, da se tudi na za-
maj napram tujim državam govori sa-
mo o Srbiji ter dosledno zatajuje hr-
vatski in slovenski živelj.

Demokrat, ki vladajo z radikali,
so v tem oziru ne razločujejo od njih.
Ker ne morejo izpodrinuti starega Pa-
šiča, zato si pa delijo z njim moč in
oblast v državi. Da si osigurajo svo-
je stališče, so se vrgli na policijo in
na notranje politične zadeve, Pašiču
so pa pustili mesto šefa in zunanjega
politika.

Zunanja politika nam nosi poraz
za porazom, blamažo za blamažo in
policeiminister Pribičević se ne briga
za krvave izgrede po južni Srbiji,
Craigrori, ne vidi in ne briga se za
od dne do dne naraščajoče trope haj-
tukov, sedi lepo v Beogradu, skrbi,
da ga nikdo ne spodrine in z ogrom-
nim številom svojih policajev preganja
in zalezuje — politične nasprotnike
policejdemokracije.

Strasno se je mudilo z ustavo in
z centralizmom, češ, da bo s tem da-
na enaka svoboda in enak zakon za
vsa tri plemena.

Sedaj imamo ustavo in to pro-
slavljeno svobodo — radikali, policaj-
demokrati s „samostojnim“ priveskom
imajo vse, velika večina naroda pa
vsak dan večje gorje vsled visokih
davkov in brezvestnih spekulacij z
narodnim premoženjem.

Ta proslavljena svoboda se je po-
kazala tudi v tem, da je popolnoma
onemogočila sodelovanje vseh plemen
in vseh slojev. Pri ustavnem glaso-
vanju so podkupili samostojneže in
Turke, davkoplačevalcem so naložili
grozno breme, delavstvu so odvzeli
58 zastopniških mandatov in ogromno
hrvatsko in slovensko večino so po-
stavili pred zaprta vrata svojih kabi-
netov, kjer Pašič in Pribičević kujeta
naklepe, kako bi se dalo še naprej
vladati brez narodovega odobrenja.

Ideja vladinovcev je Velika Srbi-
ja, srbski kmetski in delavski narod
pa kaže pod današnjim režimom rav-
no tako malo zadovoljnosti kot sloven-
ski in hrvatski. To leto je bilo za
vse povprek prav dobra šola. Vsi ob-
čutimo nevzdržnost današnjega polo-
žaja, naša kultura in naše socialne
težnje ne trpijo vladnih metod iz sta-
resrbske Obrenovičeve doba, ne trpi-
mo, da se peščica spekulativcev naziva
„narod in država“, nas pa smatra za
brezpravno rajo!

Ce se že vladinovi tepejo in kre-
gajo za moč in oblast, zahtevamo tud-
mi svoje orožje — postavite volilne
skrinjice in kroglice nam dajte!

Politika, ki nekaj nese.

Visoki politiki naše države, ki iz-
hajajo iz visokih beograjskih rodbin,
so že od nekdaj samo za koristen po-
litiko, seveda ne za tako, ki bi kori-
stila narodu temveč za ono drugo, ki
polni prav hitro in uspešno lastne že-
pe. Srbski kmetski in delavski narod
je po preobratu našel doma porušena
domovja in opustošena polja, politiki
so si pa znali tudi na Krfu, v Fran-
ciji in vsepovsod, koder so hodili, pri-
dobliti dosti denarja v najboljši valuti.

Pašič n. pr. ima danes svojih dve-
sto milijonov dinarjev in na vseh u-
ličnih vogalih po Beogradu velike hi-
še, med bogatine se štejejo tudi druge
visoke politične osebnosti in tako vi-
dimo, da je bil vojni čas za narod
grozno trpljenje, za visoke politične
glave pa dober profit.

Nastala je velika, plodovita Jugo-
slavija in profitarstvo polje za to go-
spodo se je zelo povečalo. Eni so šli
kot konzuli v zemljo „zdrave valute“,
kjer so s svojo službo združili dobro
trgovino, drugi pa so se doma s vsi

silo vrgli na razne spekulacije.

Tuji in naši profitarji se prav do-
bro poznajo, državne nabave se ved-
no vršijo med dobrimi znanci in ma-
sta profiti dréjjo v nikdar polne žepe.

Sedaj ravno je Pašič na tem, da
prav dobro obskrbi svojega sina. Fran-
cozi bi se radi iznebili starega, ne-
rabnega orožja in drugega vojnega
materijala, zato so se pa obrnili na
svoje stare beograjske znance, da se
v državi SHS ustanovi konzorcij, ki
bo oskrboval naše vojaštvo. Stvar so
vzeli pravi ljudje v roko: Pašičev sin
Rade, ministar na razpoloženju Veli-
zar Jankovič in še drugi „velezasluž-
ni“ veljaki naše države.

Dobre spekulacije gredo vedno na
škodo države in na breme davkoplače-
valcev in tako tudi ta.

Konzorciju, ki nosi lepo ime „Om-
nium Serbe“ — to je „vse srbsko“, bo
morala dati država zemljišča zastavlj,
50% popusta po železnicah in prost u-
voz in izvoz. Stvar je že gotova. Blá-
zu Kraljeva ob reki Ibrí se zgradi ve-
lika fabrika in ministrski svet je že
izdal — svoje dovoljenje.

Pašičevo društvo hoče profit in s
tem mirna Bosna, če bodo davkopla-
čevalci še tako stokali in trpeli. Par-
lament pri tem nima besede, to pa za-
to, ker se zaslužnim ljudem kot so Pa-
šič in Jankovič ne sme odbiti profit
in ker smo v — parlamentarni državi.

Naša zmaga pri voli-
tvah v cenilne komisije.

Pri volitvah v cenilne komisije za
dohodninski davek dne 25. septembra
je Slovenska ljudska stranka sijajno
zmagala v večini okrajev na Sloven-
skem Stajerju. Udeležba sicer nikjer
ni bila posebno velika, a naši močje
in žene so prišli iz najbolj oddaljenih
krajev, da oddajo svoje glasove stran-
ki in možem, do katerih imajo zaupan-
je. Kakor pri vseh volitvah, tako so
tudi tukrat nastopile proti naši Slov-
janski stranki vse mogoče stranke. V
sodnem okraju Maribor-okolica so n.
pr. proti nam nastopile te-le liste:
Samostojna, socialdemokratska in tr-
govsko-gostilničarska. A nad vsemi te-
mi je naša kljub silnemu naporu nas-
protnikov sijajno z veliko večino zma-
gala. Doblili smo absolutno večino 62
glasov nad vsemi strankami. Naši
volilci in volilke so držale strogo dis-
ciplino. Ze jutraj pred 7. uro je bil
hodnik pred voliščem zaseden od na-
ših volilcev, ki so prišli nekateri peš
po 4—5 ur daleč. Enaka poročila do-

bivamo iz drugih okrajev. Slava za-
vednosti vrlih našincev!

Vlada bo poleg izvoljenih članov
imenovala v komisije po vseh okrajih
še počivico neizvoljenih članov. Ko
bodo komisije tako sestavljene, se bo
začelo delo. Dolžnost in naloga teh ko-
misij bo, da strogo pravično in nepri-
stranski preiskujejo, komu se glede
predpisovanja dohodnine godi krivica
in komur ne. Naši ljudje, ki so jim go-
di krivica, naj pošljejo enemu izmed
izvoljenih članov podatke, da bo dotič-
ni lahko branil pri komisiji pravice
gosameznih davkoplačevalcev. V tem
oziru bo Slovenska ljudska stranka
šla našim ljudem na roko na ta na-
čin, da bo po vseh okrajih na sedežu
sodnega okraja skušala dobiti zanes-
ljivega zaupnika, ki bo zbiral vse te
pritožbe naših davkoplačevalcev in jih
izročil članu cenilne komisije.

Slovenska ljudska stranka je ve-
sele te nove zmage, osobito radi tega,
ker naše ljudstvo s tem samo javno
priznava, da je edino naša stranka ti-
sta, ki gre prizadetim nesebično pov-
sod na pomoč. Kakor naša stranka po-
šteno brani vaše koristi, tako ji stoji-
vi močje tudi povsod in vselej zvesto
ob strani.

Bavarska Kmet. Zveza.

Kmetske zveze s katoliškim pro-
gramom, kakor ga ima naša Sloven-
ska kmetska zveza, so organizirane
tudi po drugih državah: v Belgiji, v
Nemčiji, Avstriji, Cehoslovaški, Itali-
ji, na francoskem itd. In zelo močne
Kmetske zveze so to! Bavarska kato-
liška Kmetska zveza šteje nad 170000
članov, Kmetske zveze v Avstriji sku-
pno tudi blizu toliko, francoska Kmet-
ska zveza nad 1 milijon.

Za člane naše Slovenske kmetske
zveze je zelo važno, da vedo, da niso
sami, ampak da se za kmetske koristi
na krščanskem programu bori tisoče
in tisoče kat. kmetov v drugih drža-
vah. Zato si bomo v prihodnjih štev.
„Gospodarja“ ogledali, kako so orga-
nizirane Kmetske zveze po drugod. —
Začnemo z Bavarsko.

Ogromna večina bavarskih kme-
tov je organiziranih v katoliški „Ba-
varski kmetški zvezi“, ki šteje nad
170.000 članov. Prva Kmetska zveza
na Bavarskem je bila ustanovljena l.
1893. Kmalu jih je sledilo še šest. L.
1898 se je vseh sedem okrožnih kmet-
skih zvez združilo v osrednjo kmet-
sko zvezo, ki se je pod vodstvom zna-
nega dr. Heima razvila v sijajno or-
ganizacijo. Razpredena je po vseh ka-

Zaklad na otoku.

Is angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

Precej utrjen mornar sem že si-
cer bil, in vaje nemirnih ladijskih
desek, ampak takega guganja in valja-
nja pa le nisem mogel prenesti, po-
seбно še ne na prazen želodec.

Morebiti je to vplivalo na mene,
morebiti otožna enoličnost otoka ter
njegovo divje skalovje, morebiti tudi
rotlo grmenje valov, ki so se lomili
nekje od strmeh obrežij — skratka,
četudi je solnce sijalo jasno in toplo,
in četudi so najraznovrstnejši in nad-
vse zanimivi morski ptiči kričali krog
ladje in lovili iz morja ostanke jedil,
in bi si človek po takem dolgem pot-
ovanju preko neizmernega morja prav-
zaprav moral počeleti, da pride zopet
na suho — kljub vsemu temu mi je sr-
ce zlezlo v škornje, kakor pravijo, in
od takrat sem iz dna duše sovražil
otok in njegov zaklad.

Dolgočasno delo nas je čakalo še
tisto jutro. Vetra ni bilo nobenega —
moralo smo spustiti čolne v morje —
privezati nanje jadrnico in moštvo jo
je moralo z veslanjem potegniti skozi

ožino v varni zaliv med otočičem ko-
stenjaka in glavnim otokom.

Stopil sem v enega izmed čolnov,
červavno nisem imel v njem ničesar o-
praviti. Vročina je pripekala in ljudje
so grozeče mrmrali pri svojem truda-
polnem delu. Anderson je poveljeval
v mojem čolnu in namesto da bi bil
skrbel za ubogljivost in red med mo-
štvom, je godrnjal glasneje nego vsi
drugi.

„Naj se bol!“ je dejal in zaklel —
„saj ni za vedno!“

Te besede so bile za nas jako sla-
bno znamenje. Dosedaj je moštvo vsaj
še radevolno in pridno opravljalo vse
svoje posle, čim bliže pa so prišli za-
kladu, tem huje jim je stopala upor-
nost v glave.

Dolgi John je ves čas stal pri kr-
marju in vedil prevažanje. Poznal je
ožino med otokoma, kakor svojo dlan
in zares je varno spravljal jadrnico na
mesto, ki ga je sidro zaznamovalo kot
najprapravnije za sidrišče, krog če-
tret mila oddaljeno od otoka kostenja-
kovega in ravno toliko od glavnega o-
toka.

Skozi prozorno vodo sem gledal
na morskno dno, z drobnim peskom je
bilo pokrito. Sidro je pljusnilo v vo-

do in cele jate ptičev so se pri tem ne
navadnem glasu kričavo dvignile ter
so krožile nad gozdovjem, pa kmalu
so zopet posele po drevju in nanovo
je zavladal mir nad otokom.

Naše pristanišče je bilo od vseh
strani naozko obdano od bregov. —
Drevje je segalo prav doli do morja,
obal je bila nizka in lahko dostopna,
in se je na zapad dvigala proti gri-
čevju. Dvoje potočičev, ali bolje reče-
no: dvoje močvirnih jarkov se je ste-
kalo v zaliv in rastlinstvo ob njih je
kazalo sumljivo, strupeno bujnost.

Niti sapica se ni genila v ozrač-
ju, mriva tišina je ležala nad otokom
in nad morjem, le valovi so daleč ne-
kje gremeli ob skale. Po noči jih je še
dvignil veter in šele danes se se pri-
valjili do otoka. Duh kakor po gnilem
listju in trilih storih je visel nad pri-
staniščem. Zdravnik je vohal in vle-
kel zrak skozi nosnice, kakor človek,
ki preiskuje pokvarjeno jajce.

„Nisem izkušen v iskanju zakla-
dov“, je dejal, „ampak svojo lasuljo
slavim, da je tu-je mrzlca doma!“

V čolnih se je moštvo obnašalo —
sumljivo. Naravnost grozeče pa so se
vedli, ko so se vrnili na ladjo. Pole-
žavali so po krovu, godrnjali so in

mrmrali. Vsako najmanjše povelje so
sprejeli z jeznimi, temnimi pogledi in
ga nevoljno in malomarno izvršili.
Celo kar je bilo poštenih mož, se je
zdelo, da so podlegli slabemu zgledu,
kajti ne enega ni bilo na krovu, ki
bi bil posvaril tovariše.

Upor je visel nad našimi glavami,
kakor grozeč črn oblak, ki nosi ne-
vihto — — —

Bližajoče se nevarnosti pa nismo
videli samo mi spodaj v kabini. Dolgi
John je bil z vsemi močmi na delu,
hodil je in šepal od gruč do gruč,
dajal povsod dobre nasvete in kazal
dober zgled, da ga boljšega ni mogel.
Samega sebe je prekašal v uljudnosti
in ubogljivosti, veser prijazen je bil, za
vsakega je imel dober smehljaj. Ce je
prišlo kako povelje, koj je bil John na
svoji bergli z najposrežljivejšim „Da,
da, gospod!“, kar ga je bilo mogoče
slišati. In če ni bilo drugega posla,
je zakrožil eno veselo nesem za dru-
go, da bi prikriil nezadovoljnost tova-
rišev.

Dalje prihodil...